

10. Simkiv L. E. (2014), *Osoblivosti formuvannya regionalnoї politiki Ukraїni v period transformatsiynikh peretvoren* [Features of formation of regional policy of Ukraine in the period of transformations] *Scientific herald of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Series Economics and Management in the Oil and Gas Industry*, № 1, pp. 96-101.

УДК 658.27

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Максименко Д. В., Головачко В. М.

ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE USE OF FIXED ASSETS

Maksymenko Diana, Golovachko Vasyl

Будь-яка господарська діяльність потребує наявності та комбінації ресурсів. При створенні підприємства власні або запозичені кошти його засновників інвестуються в придбання засобів виробництва, необхідних для здійснення діяльності. Основні засоби відіграють величезну роль у процесі праці, вони в своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу потужність підприємства.

Ключові слова: *основні засоби, ефективність, показники ефективності.*

The financial condition, production and business activities are largely dependent on the availability of basic production facilities and their use. The problem is their preservation and upgrading for further work in the company.

In the course of research include applied and special methods of cognition. Methods of observation and comparison used to conduct economic analysis of the entity.

In conditions of competitive struggle between commodity producers to increase the efficiency of the use of fixed assets should be given special attention, since the rational use of fixed assets depends on the efficiency of the enterprise.

That is why every company must constantly seek efficiency reserve assets. Detecting these reserves and monitoring the implementation of measures to mobilize and use them can only be through a deep systemic economic analysis.

Among the areas for further research in the chosen subject can be identified improving analytical maintenance of fixed assets in terms of finding reserves of efficiency of their use.

Keywords: *basic means, efficiency, performance indicators.*

Фінансовий стан та виробничо-господарська діяльність багато в чому залежать від забезпеченості основними виробничими засобами та їх використання. Проблемою є їхнє збереження, переоснащення для подальшої роботи на підприємстві. Збільшення обсягу виробництва відбувається завдяки ефективному використанню основних засобів. Отже, проблемою стає ефективність, яка постає на перший план у процесі вивчення і дослідження роботи підприємств.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми аналізу основних засобів зробили провідні вчені-економісти: Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Грінько А. П., Кузьмінський А. М., Лінник В. Г., Мосаковський В. Б., Огійчук Н. Ф., Пушкар М. С., Сопко В. В., Сук Л. К., Кір О., Янчева Л. М., Палій В. Ф., Соколов Я. В., Шеремет А. Д.

Мета статті - висвітлення основних аспектів аналізу ефективності використання основних засобів.

В умовах конкурентної боротьби між товаровиробниками підвищенню ефективності використання основних засобів слід приділити особливу увагу, оскільки від раціонального використання основних засобів залежить ефективність діяльності підприємства.

Починати аналіз основних засобів слід з ознайомлення зі складом у цілому на підприємстві і за окремими групами. При цьому виявляється рух і напрямок зміни основних засобів, питома вага промислових основних засобів, виробничих основних засобів в інших галузях і невиробничих основних засобів [1].

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать: фондівдача, рентабельність основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів. Абсолютним показником ефективності використання основних засобів є сума прибутку на одну гривню основних засобів [2].

Фондовіддача – це відношення обсягу промислової продукції до середньорічної вартості основних виробничих фондів підприємств. Цей показник показує, скільки вироблено продукції в розрахунку на 1 гривню вартості основних виробничих фондів. Її можна виразити формулою:

$$FO = \frac{B}{\Phi} \quad (1)$$

де FO - фондівдача, грн;

B - випуск продукції, тис. грн;

Φ - середньорічна первісна (відновна) вартість основних засобів, тис. грн.

Фондомісткість - показник, зворотний фондівдачі. Він відображає потребу в основних виробничих фондах і характеризує вартість основних засобів, що припадають на одиницю вартості продукції:

$$FM = \frac{1}{FO} = \frac{\Phi}{B} \quad (2)$$

Для визначення забезпеченості основними засобами та їх використання застосовуються також показники фондоозброєності та технічної озброєності праці.

Фондоозброєність працівника виражає відношення середньорічної вартості основних засобів до середньоспискової чисельності працівників. Її можна представити формулою

$$FB = \frac{\Phi}{ЧР} \quad (3)$$

де FB - фондоозброєність, тис. грн;

ЧР - середньооблікова чисельність працівників, чол.

Вона відображає ступінь забезпеченості робітників засобами праці (основними фондами).

Найбільш об'єктивну оцінку фондівдачі (FO) можна отримати, якщо розглядати показники фондівдачі у взаємозв'язку з показниками продуктивності праці та фондоозброєності робітників:

$$FO = \frac{ПТ}{П\Phi} \quad (4)$$

де ПТ - продуктивність праці, тис. грн.

Для підвищення фондівдачі необхідно, щоб темпи зростання продуктивності праці випереджали темпи зростання її фондоозброєності. Для проведення аналізу ефективності використання основних засобів використаємо дані таблиці 1.

Показники ефективності використання основних засобів підприємства

Показник	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %
Обсяг випуску продукції, тис. грн	91030	153520	+62490	168,64
Середньорічна залишкова вартість основних засобів, тис. грн	33445	33497	+52	100,15
Середньооблікова чисельність працівників, чол.	1003	1007	+4	100,39
Фондовіддача, грн	2,99398	5,04141	+2,04743	168,38
Фондомісткість, грн.	0,40414	0,24002	-0,16412	59,39
Фондоозброєність, тис. грн	36,6726	36,5689	-0,1037	99,71
Продуктивність праці, тис. грн	99,8141	167,5986	+67,7545	167,91

Дані таблиці свідчать, що обсяг випуску продукції і вартість основних засобів у динаміці зросли: темп зростання обсягу випуску продукції склав 168,64%, а темп зростання залишкової вартості основних засобів - 100,15%. Таким чином, темп зростання обсягу випуску продукції вище темпів зростання вартості основних засобів, що вказує на їх ефективне використання [1].

Фондовіддача основних засобів зросла з 2,99 грн. до 5,04 грн. на 68,38%. Зростання фондовіддачі в даному періоді з'явилася внаслідок перевищення темпу росту продуктивності праці робітників над темпом зростання їх фондоозброєності.

Наведені групи показників ефективності використання основних засобів дають змогу оцінити наявний технічний стан основних засобів та визначити інтенсивність їх оновлення, а також оцінити використання всієї їх сукупності, яка характеризує кінцевий результат їх використання. Серед напрямів подальших досліджень за обраною темою можна виділити вдосконалення аналітичного забезпечення управління основними засобами підприємства в аспекті пошуку резервів підвищення ефективності їх використання.

Список використаних джерел

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб./ Г. І. Андреева. – К.: Знання, 2008. – 263 с.
2. Ансофф І. Стратегічне управління: навч. посібник / І. Ансофф. – М.: Економіка, 2006.– С.358.
3. Вяткіна Т. Використання системного підходу до оцінки стратегічного управління ресурсним потенціалом підприємства/ Т. Вяткіна. – К.: Лібра, 2014. – С.62-71.
4. Лабурцева О. Стратегічна гнучкість підприємства/ О. Лабурцева.– К.: - 2009. – С.29-31.

References

1. Andreyev,G. (2008), Ekonomichnyy analiz [Economic analysis], Kiyv, p. 263
2. Ansoff, I. (2006), Strategic management, Ekonomika, Kiyv, p. 358
3. Vyatkina, T. (2014), Viktoristanya sistemnogo pidhody do ozinku effektivnosti strategichnogo upravlinnya resursnum potenzialom pidpriemstva [Using a systematic approach to assessing the effectiveness of strategic management of the resource potential of the enterprise], Kiyv, p. 62-71.
4. Labyrzeva, O. (2009), Stratehichna hnuchkist pidpryyemstva, [Strategic flexibility of the enterprise], Kiyv, p. 29-31.